

حکم مهاجرت به کشورهای غیر اسلامی از دیدگاه فقه اسلامی

دکتر محمد اکبر زاهد^۱، استاد عزیز الله ذاکری^۲، استاد طارق الله مخور^۳

DOI: 10.64104/v10.Issue17.n35.2025

چکیده

پدیده مهاجرت به کشورهای غیر اسلامی غرض اقامت مؤقت یا دائمی در آن کشورها، یکی از قضایای جدید بوده که مستلزم توضیح حکم شریعت اسلامی در خصوص آن می‌باشد. بررسی موضوع مهاجرت به کشورهای غیر اسلامی از دیدگاه فقهاء و علمای فقه اسلامی، مسئله اصلی این تحقیق است. اهمیت این موضوع به حدی است که از یک سو رفتن به کشورهای غیر اسلامی خطر بزرگی را متوجه دین شخص مهاجر نموده و از سوی دیگر این پدیده شوم، چالش بزرگ در راستای رشد و توسعه کشورهای اسلامی در سراسر جهان و بخصوص کشور عزیز ما افغانستان بشمار میرود. روش این پژوهش، روش کتابخانه‌ای، استقراء نظریات و اقوال فقهاء، ارزیابی، و داوری تحلیلی است. نتایج بحث نشان می‌دهد که از دیدگاه شریعت اسلامی مهاجرت یا اقامت در کشورهای غیر اسلامی بستگی به حالات و شرایط، دارد. براساس قول راجح علمای معاصر فقه اسلامی، هرگاه اقامت و مهاجرت در کشورهای غیر اسلامی سبب وقوع شخص پناهنده و خانواده اش در فتنه می‌شود، و نتواند شعایر دینی را اقامه کند، در اینصورت اقامت در دار کفر - خواه مؤقت باشد و یا دائمی - حرام است، و در صورتیکه برای دستیابی به معیشت بهتر، آسایش و لذت از زندگی پناهنده شده باشد، اقامت در دار کفر مکروه تحریمی است، چون خوف وقوع در فتنه و ذوب شدن در جامعه غربی خیلی متوقع است، در حالیکه در صورت ضرورت شدید چون دعوت اهل این کشورها بسوی اسلام، طلب علم ضروری، تداوی مرض، و گریز از حاکم ظالم، واجب و سنت است، و در حالات عادی حکم اباحت، کراهیت و یا جواز را نظر به حالات مختلف بخود می‌گیرد. پدیده مهاجرت به کشورهای غیر اسلامی غرض اقامت مؤقت یا دائمی در آن کشورها، یکی از قضایای جدید بوده که مستلزم توضیح حکم شریعت اسلامی در خصوص آن می‌باشد. بررسی موضوع مهاجرت به کشورهای غیر اسلامی از دیدگاه فقهاء و علمای فقه اسلامی، مسئله اصلی این تحقیق است. اهمیت این موضوع به حدی است که از یک سو رفتن به کشورهای غیر اسلامی خطر بزرگی را متوجه دین شخص مهاجر نموده و از سوی

^۱ استاد پوهنځی شرعیات پوهنتون سلام، akbar_100zahid@yahoo.com

^۲ استاد عزیز الله ذاکری محصل برحال مرحله ماستری رشته فقه و قانون پوهنتون سلام.

^۳ استاد پوهنځی شرعیات، پوهنتون سلام

دیگر این پدیده شوم، چالش بزرگ در راستای رشد و توسعه کشورهای اسلامی در سراسر جهان و بخصوص کشور عزیز ما افغانستان بشمار میرود. روش این پژوهش، روش کتابخانه‌ای، استقراء نظریات و اقوال فقهاء، ارزیابی، و داوری تحلیلی است. نتایج بحث نشان می‌دهد که از دیدگاه شریعت اسلامی مهاجرت یا اقامت در کشورهای غیر اسلامی بستگی به حالات و شرایط، دارد. براساس قول راجح علمای معاصر فقه اسلامی، هرگاه اقامت و مهاجرت در کشورهای غیر اسلامی سبب وقوع شخص پناهنده و خانواده اش در فتنه می‌شود، و نتواند شعایر دینی را اقامه کند، در اینصورت اقامت در دار کفر - خواه مؤقت باشد و یا دایمی - حرام است، و در صورتیکه برای دستیابی به معیشت بهتر، آسایش و لذت از زندگی پناهنده شده باشد، اقامت در دار کفر مکروه تحریمی است، چون خوف وقوع در فتنه و ذوب شدن در جامعه غربی خیلی متوقع است، در حالیکه در صورت ضرورت شدید چون دعوت اهل این کشورها بسوی اسلام، طلب علم ضروری، تداوی مرض، وگریز از حاکم ظالم، واجب و سنت است، و در حالات عادی حکم اباحت، کراهیت و یا جواز را نظر به حالات مختلف بخود می‌گیرد.

واژگان کلیدی: حکم شرعی، مهاجرت، پناهندگی، اللجوء، اقامت مؤقت و دایمی، کشورهای غیر اسلامی و فقه اسلامی.